

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Ondřeje Mrákoty, soudkyně Sylvie Šiškeové a soudce Zdeňka Kühna v právní věci žalobce: **Ing. V. H.**, zastoupeného advokátem Mgr. Michalem Svatoněm, Vinohradská 2133/138, Praha, proti žalovanému: **Ministerstvo obrany**, Vršovická 1429/68, Praha 10, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 8. 2018, čj. 240160/SD-15/OP, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 4. 3. 2021, čj. 2 Ad 31/2018-103,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] V této věci jde o posouzení, zda měla doba žalobcova studia na vojenském gymnáziu v letech 1975 až 1979 povahu výkonu služby I. či II. kategorie funkcí. Pokud by tomu tak bylo, měl by žalobce nárok na starobní důchod již při dosažení věku 59 let.

[2] Žalovaný nevyhověl žalobcovým námitkám a potvrdil rozhodnutí ze dne 10. 7. 2018, jímž zamítl žalobcovu žádost o přiznání starobního důchodu. Žalobce nedosáhl důchodového věku při snížení věkové hranice podle § 174 odst. 1 písm. d) zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, neboť nevykonával nejméně 15 let služby I. nebo II. kategorie funkcí.

[3] Proti rozhodnutí žalovaného se žalobce bránil u městského soudu, který jeho žalobu zamítl. Soud nepřisvědčil žalobcově námitce, podle níž mělo být studium na vojenském gymnáziu hodnoceno jako služba I. či II. kategorie funkcí. Žalovaný tedy podle soudu postupoval správně, pokud dobu žalobcova studia hodnotil jako dobu potřebnou k přípravě na povolání po skončení povinné školní docházky, tedy ve III. pracovní

pokračování

kategorii. Správný je též závěr žalovaného, že žalobce konal službu zařazenou v I. kategorii funkcí pouze v rozsahu 13 let a 5 měsíců a nesplnil tak podmínky pro sníženou věkovou hranici pro vznik nároku na starobní důchod.

II. Kasační stížnost žalobce a vyjádření žalovaného

[4] Žalobce (stěžovatel) v kasační stížnosti namítl, že rozsudek městského soudu je nepřezkoumatelný. Soud totiž nejprve shrnul obsah správního spisu a následně v bodě 19 rozsudku dospěl k hodnotícímu závěru. Odůvodnění rozsudku navíc nereaguje na žalobní námitku, že na věc nelze užít nařízení náčelníka generálního štábu Československé lidové armády 1. zástupce ministra národní obrany č. 11 ze dne 2. 8. 1985 (dále jen „nařízení č. 11“). Rovněž namítl, že soud se nezabýval námitkou, zda stěžovatel jako nezletilý mohl podepsat výkaz dob služby.

[5] Stěžovatel dále trvá na tom, že studium na vojenském gymnáziu bylo srovnatelné se službou vojáka z povolání a mělo být hodnoceno jako zaměstnání I. či II. kategorie. K tomu odkázal na právní úpravu, z níž tento závěr dovozuje. Příloha č. 3 nařízení č. 11 se na stěžovatele nemůže vztahovat, neboť byl přijat do služebního poměru dne 1. 1. 1980 a náhradní službu absolvoval od 1. 8. 1979 do 31. 12. 1979. Není tedy splněna ani jedna z podmínek stanovených touto přílohou, neboť stěžovatel se stal vojákem z povolání až po roce 1977.

[6] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti obsáhle vyjádřil k jednotlivým námitkám. Zdůraznil, že sporný výkaz dob byl v Československé lidové armádě zaveden až v roce 1985, stěžovatel jej tedy mohl podepsat nejdříve ve věku 25 let. Žalovaný dodal, že rozhoduje pouze o důchodových nárocích a při rozhodování vychází z dokladů vojáka vyhotovených služebními orgány, z výkazu stěžovatele a průběhu jeho služby. Výkaz dob služby a studia stěžovatel v minulosti nezpochybnil.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[7] Kasační stížnost není důvodná.

[8] NSS se nejprve zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku. Stěžovatel ji spatřuje v tom, že městský soud věc zhodnotil pouze v bodě 19 rozsudku. K otázce nepřezkoumatelnosti odkazuje NSS např. na své rozsudky ze dne 4. 12. 2003, čj. 2 Ads 58/2003-75, č. 133/2004 Sb. NSS, ze dne 8. 4. 2004, čj. 4 Azs 27/2004-74, nebo ze dne 18. 10. 2005, čj. 1 Afs 135/2004-73, č. 787/2006 Sb. NSS. Podle NSS je napadený rozsudek přezkoumatelný. Jeho bod 19 lze považovat spíše za závěrečné shrnutí než za jediné místo, kde soud vyslovil svůj právní názor. Ucelenou argumentaci městského soudu lze nalézt i v přechodí části odůvodnění, zejména v obsáhlém bodě 18. NSS zdůrazňuje, že podle judikatury nemusí krajský (městský) soud podrobně reagovat na každou dílčí žalobní námitku, vystaví-li vlastní ucelenou argumentaci, která jako celek ob stojí (např. rozsudek NSS ze dne 21. 6. 2018, čj. 1 Afs 31/2018-26, nebo nálezy Ústavního soudu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08). K námitce, že se městský soud nezabýval některými dílčími žalobními námitkami, se NSS vyjádří v další části odůvodnění.

[9] Podle § 32 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění se u pojištěnců narozených v období let 1936 až 1971 důchodový věk stanoví podle přílohy k tomuto zákonu. Stanoví-li se důchodový věk s přičtením kalendářních měsíců, považuje se za důchodový věk věk dosažený v posledním přičteném kalendářním měsíci v den, který se číslem shoduje se dnem narození pojištěnce; neobsahuje-li takto určený měsíc takový den, považuje se za důchodový věk ten věk, který je dosažen v posledním dni posledního přičteného kalendářního měsíce.

[10] Podle § 174 odst. 1 písm. d) zákona o sociálním zabezpečení občan, který vykonával před 1. lednem 1993 zaměstnání I. pracovní kategorie, popřípadě službu I. nebo II. kategorie funkcí, má po 31. prosinci 1992 nárok na starobní důchod též, jestliže byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku alespoň 59 let, byl-li zaměstnán mj. nejméně 15 roků ve službě I. nebo II. kategorie funkcí.

[11] Podle § 74 zákona o důchodovém pojištění nároky na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle předpisů platných před 1. lednem 1996 po odpracování stanovené doby zaměstnání v I. pracovní kategorii nebo v I. (II.) kategorii funkcí zůstávají zachovány. Snížená věková hranice pro vznik nároku na starobní důchod se přitom považuje pro účely tohoto zákona za důchodový věk.

[12] Podle § 103 odst. 1 zákona o sociálním zabezpečení ve znění účinném do 31. 12. 1995 je služba vojáků z povolání (dále jen „služba“) vykonávaná před 1. lednem 1993 zařazena pro účely důchodového zabezpečení podle druhů vykonávaných funkcí do I. nebo II. kategorie. Služba vykonávaná po 31. prosinci 1992 se pro účely důchodového zabezpečení považuje za zaměstnání III. pracovní kategorie.

[13] Podle § 168 vyhlášky č. 149/1988 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení, ve znění účinném do 31. 12. 1995, se doba vojenské činné služby konané před přijetím do služebního poměru vojáka z povolání započítává v té kategorii funkcí, do níž byl voják z povolání poprvé ustanoven.

[14] Z citovaných ustanovení plyne, že pokud by stěžovatel získal nejméně 15 let služby I. nebo II. kategorie funkcí, mohl žádat o starobní důchod v 59 letech. NSS má posoudit, zda lze stěžovatelovo studium na vojenském gymnáziu v letech 1975 až 1979 považovat za takový výkon služby. Pak by stěžovatel splnil jednu z podmínek pro vznik nároku na starobní důchod v podobě dosažení důchodového věku podle § 174 odst. 1 písm. d) zákona o sociálním zabezpečení.

[15] Stěžovatel absolvoval v letech 1975 až 1979 vojenské gymnázium v Banské Bystrici. Od nástupu ke studiu vysoké školy, konkrétně v době od 1. 8. 1979 do 31. 12. 1979, konal náhradní službu a od 1. 1. 1980 byl přijat do služebního poměru vojáka z povolání (stále jako student vojenské vysoké školy). Po ukončení studia byl od 15. 7. 1984 zařazen do služby, která byla hodnocena v I. kategorii funkcí. Dobu služby má stěžovatel v I. kategorii funkcí vedenou až do 31. 12. 1992.

[16] Podle žalovaného stěžovatel nesplnil jednu z podmínek pro vznik nároku na starobní důchod v 59 letech podle § 174 odst. 1 písm. d) zákona o sociálním zabezpečení.

pokračování

Ke dni 31. 12. 1992 totiž nevykonával službu vojáka z povolání v I. kategorii funkcí v rozsahu nejméně 15 let. Do této doby žalovaný nezapočetl stěžovatelovo studium na vojenském gymnáziu v době od 30. 8. 1975 do 30. 6. 1979. Uvedl, že studium na vojenském gymnáziu nelze podřadit pod výkon vojenské činné služby ve smyslu § 20 odst. 2 zákona č. 92/1949 Sb., branný zákon. Nejde ani o tzv. další činnou službu podle § 37 branného zákona. I takovou službu totiž mohli vykonat pouze vojáci, kteří absolvovali základní službu, popř. náhradní službu.

[17] Náhradní službu však stěžovatel vykonával až ode dne nástupu na vojenskou vysokou školu (v roce 1979). Tuto skutečnost stěžovatel nerozporuje. Ani okamžik, k němuž byl stěžovatel přijat do služebního poměru (1. 1. 1980, po absolvování náhradní služby), není mezi účastníky sporný. Stěžovatel však nadále nesouhlasí s tím, že jeho studium na vojenském gymnáziu bylo hodnoceno ve III. pracovní kategorii.

[18] NSS souhlasí s tím, jak věc posoudil žalovaný i městský soud. Za stěžejní přitom považuje fakt, že stěžovatel v průběhu studia na vojenském gymnáziu nebyl účasten vojenské činné služby ve smyslu § 20 branného zákona. Výkon služby I. nebo II. kategorie funkcí mohl navíc zahájit teprve po absolvování základní vojenské služby, resp. náhradní služby. Tak se také stalo, neboť stěžovatel byl přijat do služebního poměru k výkonu služby I. kategorie funkcí dne 1. 1. 1980, tedy po výkonu náhradní služby. Jako doba výkonu služby I. kategorie funkcí se mu v souladu s § 168 vyhlášky č. 149/1988 Sb. započítala rovněž doba náhradní služby od 1. 8. 1979 do 31. 12. 1979.

[19] Tyto závěry mají oporu rovněž ve správním spise. Dobu studia na vojenském gymnáziu má stěžovatel ve výkazu dob a kategorií funkcí vykázanou ve III. pracovní kategorii. NSS na tomto místě připomíná, že stěžovatel se proti takovému zařazení doby svého středoškolského studia nikdy nebránil. Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, přitom umožňuje vyvolat řízení ve věcech služebního poměru o době služby pro zabezpečení výsluhovými náležitostmi a pro sociální zabezpečení, pokud voják nesouhlasí s vykázanou dobou [145 odst. 1 písm. i) tohoto zákona]. Takto lze nepochybně zahájit nejen ta řízení, v nichž voják nesouhlasí s rozsahem vykázané doby, ale i ta řízení, kdy má výhrady vůči *jakosti* vykázané doby, tedy kdy nesouhlasí se zařazením doby služby do určité kategorie. Stěžovatel tímto způsobem nevyslovil s výkazem dob služby nesouhlas v souvislosti s žádostí o výsluhový příspěvek ani nyní v rámci žádosti o starobní důchod. V takovém případě však nemůže žalovanému klást za vinu, že vycházel z vykázaných dob služby, které sám stěžovatel zákonem předpokládaným postupem nezpochybnil.

[20] V řízení tedy nebylo vyvráceno, že stěžovatel vykonával službu I. kategorie funkcí pouze v období od 1. 8. 1979 do 31. 12. 1992, tedy v rozsahu 13 let a 5 měsíců. Na posouzení věci přitom nemá vliv nařízení č. 11. To bylo vydáno v roce 1985 a na způsob evidence stěžovatelova studia na vojenském gymnáziu jeho příloha č. 3 nedopadá. Z tohoto nařízení ostatně nevychází ani žalovaný v napadených rozhodnutích. Proto bylo vyjádření městského soudu k nařízení č. 11 v bodě 18 rozsudku nadbytečné; navíc na případ stěžovatele skutečně nedopadá, neboť příloha, na kterou stěžovatel odkazuje, upravovala vykazování dob služby vojáků, kteří se stali vojáky z povolání v letech 1945 až 1977. Stěžovatel se však stal vojákem z povolání až 1. 1. 1980.

[21] NSS dává stěžovateli za pravdu, že se městský soud výslovně nevypořádal s jeho námitkou, podle níž nemohl výkaz dob služby podepsat jako nezletilý. Za období, kdy stěžovatel studoval na vojenském gymnáziu a nebyl ještě zletilý, měli podle stěžovatele výkaz podepsat jeho zákonní zástupci. NSS však podotýká, že této námitce se i sám stěžovatel v žalobě věnoval spíše okrajově. Závěry městského soudu obstojí navzdory tomu, že se soud s touto žalobní námitkou výslovně nevypořádal. Nadto NSS uvádí, že podpisy za období, které stěžovatel zpochybňoval, se nacházejí i na výkazu dob, který byl ve stěžovatelově případě vyhotoven v roce 1986. V té době byl již stěžovatel zletilý (bylo mu 26 let) a nic nebránilo tomu, aby doby služby včetně dob, které vykonal před dosažením zletilosti, sám podepsal, případně aby evidenci dob služby zpochybnil.

[22] Žalovaný proto postupoval správně, pokud stěžovateli nepřiznal starobní důchod při snížené věkové hranici 59 let, neboť stěžovatel nesplnil zákonnou podmínku v podobě nejméně 15 let služby I. kategorie funkcí. Za této situace nebylo namístě zabývat se stěžovatelovými námitkami týkajícími se nařízení č. 11, které upravovalo období, kdy již stěžovatel vojenské gymnázium nestudoval, neboť to nebylo pro posuzovanou věc podstatné. Relevantní nejsou ani stěžovatelovy námitky, v nichž popisuje náplň studia na vojenském gymnáziu a dovozuje z ní srovnatelnost tohoto studia s výkonem služby I. kategorie funkcí.

IV. Závěr a náklady řízení

[23] Z výše uvedených důvodů NSS kasační stížnost zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[24] O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému náklady řízení nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. listopadu 2022

Ondřej Mrákota
předseda senátu